

# Layihənin istiqaməti: Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

№ 125 (2159) 7 noyabr 2020-ci il



(əvvəli ötən sayımızda)

**18) 29.07.1906**

-Erməni quldur birləşmələri azərbaycanlılar yaşayan Karxana kəndinə basqın edərək kəndin bütün kişilərini öldürmüş, qaçıb təpələrin arasında gizlənmiş 30 nəfər qadın və uşaq rəhmsizcəsinə məhv edilmişdir. Qadın sakinlərinə bir nəfər de canını qul-

qarınları yırtılmış qadınların meyidləri ilə dolu idi. Payalarla torpağa sancılmış uşaqların qalaq-qalaq meyitləri şahidləri dəhşətə gətirmişdi. Fövqəladə istintaq komissiyasının üzvü A.Novatskinin fikrincə, Şamaxını viran qoyan erməni quldur dəstələri bir ideyadan ölmək və qarət etmək, qarət etmək və öldürmək ideyasından ruhlanmışlardır.

dözülməz o əzab-əziyyət içində qivrilir, inləyirdilər.

**28) 20-21 mart 1918**

-Gözəldərə. Kənd sakinləri Novruz bayramının qeyd edərək tənəbdən-dırnağadək silahlanmış erməni quldurları kəndə basqın etmişlər. Həmin günlərdə 600 dinc sakin öldürülmüş, kənd isə yandırılmışdır. Müsəlman qadınların kiçik bir dəstəsi meşəyə qaç-

nanlar arasında Azərbaycan, rus, ləzgi və yahudi millətlərinin nümayəndələri vardı.

**32) 25.04.1918**

-Qars. Erməni quldurlar qars vilayətinin şərqi yarımadasında yerləşən Subatan kəndində 750 türkü öldürmüşlər. Şahidlərin dediklərinə görə, ermənilər 257 uşağı Tıptib küçəsinə yığaraq qaddarcasına qətlə yetirmişlər.

dən Quba şəhərini mühasirəyə almışdır. Mülki əhalini silahlı ermənilər Qubaya soxularaq 200 evi və 22 məscidi dağıdaraq yandırmışlar. Təxminən üç min nəfər öldürülmüşdür.

**35) 21 may 1918**

-Axalkalaki. Rus hərbi həkimi Xoroşkonun məlumatına görə, "Daşnaksütyun"un

## Ermənilərin törətdikləri terror aktları və təxribatlar

durlardan qurtara bilməmişdir.

**19) 21.02.1914**

-Türkiyənin Qars və Ərdahan şəhərlərində Türkiyə parlamentinin deputatı "Hınçaq" təşkilatının üzvü Stepan Ter Danilyanın rəhbərliyi ilə 30 minədək türk qətlə yetirilmiş, körpələr odda yandırılmışdır.

**20) 25.02.1915**

-Rus ordusunun Van şəhərini tez bir zamanda zəbt etməsi üçün ermənilər qiyam qaldırdılar. Türk kişilərini cəbhədə olduqlarını bilərək kəndlərə soxulmuş qadın və uşaqları qırılmışlar. Van şəhərinin müsəlmanlar yaşayan məhəllələrini tamam yandırmışlar.

**21) 12.02.1918**

-Türkiyənin Ərzurum şəhər demiryol stansiyasında erməni silahlı quldurlar 10 nəfər günahsız türkü güllələmişlər.

**22) 17.02.1918**

-Türkiyənin Tənəköy kənd sakinləri cinsindən və yaşından asılı olmayaraq, quldur başçısı Andranik Ozanyanın rəhbərliyi ilə tamamilə qılıncdan keçirilmişdir.

**23) 20.02.1918**

-Ərzurumda ermənilər 270 türkü Yakutiya qornizonunun hamamına doldurub öldürmüşlər.

**24) 25.02.1918**

-Ərzurum demiryol stansiyasında erməni quldurları 10 türkü qətlə yetirmişlər.

**25) 18.03.1918**

-Şamaxı. Şəhər tezdən erməni quldur birləşmələri şəhərə soxulmuşlar. Onlar evləri yandırıb, tanınmış ictimai xadimləri, ziyalıları öldürürdülər. Rusiyanın Birinci Dövlət Dumasının səbiq üzvü Məmmədtağı Əliyev də xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilmişdir. Dinc sakinlər ağılasığmaz işgəncə və əzab-əziyyətlə öldürüldülər. Küçələr işgəncə verilmiş, döşləri kəsilmiş və

**26) 19.03.1918**

-Bakı fəvqəladə istintaq komissiyasının sənədlərində deyilir ki, martın 19-da tezdən azərbaycanlıların hələ yatdıqları vaxt şəhərin onlar yaşayan hissəsinə hücum başlanmışdır. Azərbaycanlılar nələr baş verdiyini hələ anlaya bilməmişdilər. Qanlı əməliyyatların bilavasitə başçısı "Daşnaksütyun" terror təşkilatının fəallılarından biri Bakıda qeyri erməni əhalini kütləvi surətdə qırmaq barədə S.Şaumyanın göstərişini yerinə yetirən Stepan Lalayev olmuşdur. Komissiyanın sənədlərinə görə, o dinc vətəndaşların öldürülməsində şəxsən iştirak edirdi.

Xüsusi mühim işlər üzrə məhkəmə müstəntiqi Komarovskinin raportuna görə, erməni quldurlar Bakının mərkəzi küçələrində evlərə soxulur və silahsız sakinləri öldürürdülər.

**27) 21.03.1918**

-Bakı. Şahidlərin dediklərinə görə, "Daşnaksütyun" terror təşkilatının saqqallılardan ibarət dəstəsi rus inqilabının bayrağı altında İçəri şəhərin girəcəyindəki binanı mühasirəyə almışdır.

Burada 2000 nəfərədək yaralı və xəstə azərbaycanlı, rus, ləzgi və yəhudi vardı. Erməni terrorçu Hamazaspın və "Daşnaksütyun"un üzvü öz qədarlığı ilə ad çıxarmış Anastas Mikoyanın əmri ilə ermənilər həmin binaya kerosin tökərək hər tərəfdən od vurmuşlar.

Bu dəhşətli mənzərəni uzaqdakı bir binanın damından açılan iri deşikdən müşahidə etmiş Bakı sakinini deməkdir ki, o, yanib kömürə dönmüş və qalaq-qalaq yığılmış meyidlərin arasında yarımcan adamlar görmüşdür. Onlar



mış, lakin ermənilərə əsir düşməkdən qorxaraq özlərini öldürmüşlər.

**29) Mart 1918**

-Şamaxı. Şamaxı qəzasındakı Qubalı kəndinə hücum edən erməni quldurları 250 kişini, 150 qadını, 135 uşağı götürmüşlər. Sürətlə ermənilər kütləvi surətdə öldürülməsi dünya tarixində görünməmiş haldır.

**30) Mart 1918**

-Şamaxı. Quşçu kəndinə ermənilərin basqını nəticəsində 192 kişi, 115 qadın, 25 uşaq öldürülmüşdür. Kəndlilərin əmlakı talan edilmiş, evləri yandırılmış, müsəlmanların müqəddəs kitabı və məscidi mundarlanmışdır.

**31) Aprel 1918**

-"Daşnaksütyun"un göstərişini yerinə yetirən silahlı erməni quldur birləşmələri Bakıdan Navahi stansiyasına gəlmiş və savet hakimiyyəti adından yerli əhaliyə ultimatum vermişlər. Sakinlər dırnaqların hakimiyyətini tanımaqdan imtina etdikdə onlara amansızcasına divan tutulmuşdur. Həmin stansiyada ermənilər 55 kişini, 260 qadını və 140 uşağı öldürmüşlər. Qətlə yetirilənlər və yarala-

**33) 29.04.1918**

-"Daşnaksütyun" terror təşkilatının göstərişini yerinə yetirən quldur dəstələri Gümrü yaxınlığında 3 min adamı öldürmüşlər.

**34) Aprel 1918**

-Hamazaspın dəstəsinin hətta sürətlə ermənilərə rəhm etmədiyindən xəbər tutan Devaçıbazar və Qızılburun kəndlilərinin sakinləri yığıncaq keçirərək 15 nəfər hörmətli aq-saqqalı quldur dəstəsini duz-çörəklə qarşılamağa göndərməyi qərara almışlar. Bu yerlərin sakinləri əminidilərkə, Qafqazadətine uyğun olaraq aqsaqqalların duz-çörəklə qarşıya çıxması sülhsevərlik və qan tökülməsinə yol verməməyə çalışmaq rəmzi sayılır. Amma Hamazasp quldurlarının bu qocalara qarşı törətdiyi vəhşilik bütün mahalı sarsıtdı...

**35) 1-2 may 1918**

-Quba Fəvqəladə istintaq Komissiyasının üzvü A.Novatskinin məruzəsinə görə, Hamazaspın dəstəsi şəhər tez-

peşəkar qatilləri Axalkalaki və etraf kəndlərdə yüzlərlə azərbaycanlıni doğram-doğram etmişlər. Məlumatda deyilirdi: "XX əsrin sivilizasiyalı ermənilərinin vəhşilikləri bax, budur"

**37) May 1918**

-Artyom Avaesovun başçılığı etdiyi erməni quldur birləşmələri Xaçmazdan Qubaya-dək bütün yol boyunca yaşayan dinc əhaliyə qanlı divan tutmuşlar. Öldürülmüş azərbaycanlıların bir qisminin meyitlərini iki-iki, beş-beş bir qəbirdə basdırdılar. Tarixi sənədlərə görə dəstənin başçısı Hamazasp deyirdi ki, bütün müsəlmanları tadağladak məhv etmək əmri almışdır.

**38) 05.02.1919**

-Saqqalı silahlı ermənilər Abdulluq kəndinə daxil olub 25 uşağı, 15 qadını, 50 kişini vəhşicəsinə öldürüb, 144 evi yandırdı. Gilani, Turani kəndində 10 kişini, 1 qadın və bir uşağı qətlə yetirərək yandırmışlar.

**39) 06.02.1919**

-Erməni quldurları Mehman kəndinə hücum edib, 29 kişini, 10 qadını, 12 uşağı öldürmüş, 37 evi yandırmışlar.

**40) 07.02.1919**

-Kərənti kəndinə hücum edən erməni quldurları 15 kişini, 3 qadını, 5 uşağı qətlə yetirmiş, meyidləri təhqir etmişlər.

(ardı növbəti sayımızda)

*Əvəz Mahmud Lələdağ  
Şair, dramaturq,  
publisist,  
SDU-nun müəllimi*

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA  
KÜTLƏVİ İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA  
DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

